

**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ ФІЛОЛОГІЇ**

Кафедра української літератури і компаративістики



**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
НАУКОВИЙ СЕМІНАР З ТЕОРІЇ ЛІТЕРАТУРИ**

Змістовий модуль
«Науковий спецсемінар “Проблеми прагматики художнього тексту”»

для здобувачів вищої освіти

спеціальності 035 Філологія

освітньо-наукового рівня «доктор філософії»

освітньо-наукової програми «Філологія»

Київ – 2018

Розробник:

Козлов Роман Анатолійович, доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри української літератури і компаративістики Інституту філології Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладач:

Козлов Роман Анатолійович, доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри української літератури і компаративістики Інституту філології Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри української літератури і компаративістики

Протокол від «21» 09 2018 р. № 1

Завідувач кафедри [підпис] О.О. Бровко

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-наукової програми «Філологія» «28» 09 2018 р.

Гарант освітньо-наукової програми [підпис] О. О. Бровко

Робочу програму перевірено

«28» 09 2018 р.

Завідувач аспірантури, докторантури [підпис] О.В. Плющик

Пролонговано:

на 2019/2020 н.р. [підпис] (Бровко О.О.), «11» 09 2019 р., протокол № 1
підпис П.І.Б.

на 2020/2021 н.р. [підпис] (Бровко О.О.), «27» 08 2020 р., протокол № 1
підпис П.І.Б.

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» __ 20__ р., протокол № ____
підпис П.І.Б.

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» __ 20__ р., протокол № ____
підпис П.І.Б.

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» __ 20__ р., протокол № ____
підпис П.І.Б.

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» __ 20__ р., протокол № ____
підпис П.І.Б.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання					
	денна			заочна		
«Науковий семінар з теорії літератури»						
Вид дисципліни	вибіркова					
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська					
Загальний обсяг кредитів/годин	16/480 Змістовий модуль 1. Науковий спецкурс «Міфопоетика» – 4/120; Змістовий модуль 2. Науковий спецкурс «Літературна генерика, генологія, інтерсеміотика» – 4/120; Змістовий модуль 3. Науковий спецсемінар «Студії з літературознавчої стилістики» – 4/120; Змістовий модуль 4. Науковий спецсемінар Науковий спецсемінар «Проблеми прагматики художнього тексту» – 4/120					
Курс	2	3		2	3	
Семестр	4	5	6	4	5	6
Кількість змістових модулів з розподілом	4					
Обсяг кредитів	8	4	4	8	4	4
Обсяг годин, зокрема:	240	120	120	240	120	120
Аудиторні	112	56	56	32	16	16
Самостійна робота	128	64	64	208	104	104
Форма семестрового контролю	Екзамен					
Змістовий модуль «Науковий спецсемінар “Проблеми прагматики художнього тексту”»						
Курс		3			3	
Семестр			6			6
Обсяг кредитів			4			4
Обсяг годин, зокрема:			120			120
Аудиторні			56			16
Самостійна робота			64			104

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ МОДУЛЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення курсу: формування у філологів – здобувачів освітньо-наукового рівня «доктор філософії» – ґрунтовних знань із прагматики художнього тексту та сталих навичок аналізу семіотичних і прагмакомунікативних аспектів літературних явищ.

Завдання курсу – сприяти формуванню загальних та фахових компетентностей, серед яких (ЗК-8, 9, ФК-1, 2, 3, 4, 6):

– здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до генерування та обґрунтування нових ідей;

– здатність до пошуку, обробки, систематизації, аналізу та критичної оцінки інформації з різних джерел; критичного мислення; аналізу міждисциплінарних явищ та процесів; реалізації власного аксіологічного та наукового потенціалу;

– здатність до громадянської та соціальної активності й відповідальності;

- усвідомлення суспільної ваги моральних, культурних, наукових цінностей і шляхів їх збереження та примноження;
- засвоєння й осмислення основних наукових концепцій, історії розвитку та сучасного стану філологічних знань, актуальних теоретичних і практичних проблем;
- здатність аналізувати філологічні явища з погляду фундаментальних принципів і знань та на основі відповідних загальнонаукових методів;
- здатність планувати, обґрунтовувати та оцінювати філологічне дослідження та передбачати його результати;
- здатність збирати дані для філологічного дослідження, науково систематизувати, аналізувати та інтерпретувати філологічні явища;
- здатність розв'язувати широке коло проблем і завдань у галузі філології з використанням теоретичних та експериментальних методів;
- здатність аналізувати твори різних родів, жанрів, стилів, національних літератур у теоретико-літературних, культурологічних та компаративних аспектах; демонструвати розуміння проблем літературної стилістики, сучасних тенденцій літературознавчої генерики і генології;
- здатність аналізувати явища української літератури в діяхронії та світовому контексті, визначати їхню специфіку, виявляти тенденції їх розвитку.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА МОДУЛЕМ ДИСЦИПЛІНИ

Після опрацювання матеріалу модуля дисципліни аспіранти набувають уміння та навички, формують загальнопрофесійні компетенції щодо (ПРН-3-1, 2, ПРН-У-1, 2, 3, 4, ПРН-С-1, 2):

- демонструвати знання в галузі гуманітаристики, зокрема філології: глибоке розуміння ролі науки, освіти і культури в розвитку цивілізації; знання філософії та методології науки; застосування філософських ідей і концепцій у власних дослідженнях; знання структури, форм і методів наукового пізнання, їхньої еволюції, методології наукових досліджень;
- виявляти глибокі теоретичні знання в обсязі, необхідному для розв'язання професійних і науково-дослідних завдань, зокрема: основних класичних і новітніх філологічних концепцій; фундаментальних праць з обраного напрямку досліджень; змісту теоретичних і прикладних філологічних дисциплін; теоретичних і практичних проблем у галузі дослідження;
- аналізувати явища суспільного життя на основі системного наукового світогляду; пов'язувати конкретні завдання професійної та науково-інноваційної діяльності із загальнофілософськими проблемами; визначати міждисциплінарний характер наукових філологічних проблем;
- проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення наукових концепцій, підходів і поглядів у галузі дослідження; формулювати, обґрунтовувати та захищати власну наукову позицію та концепцію;
- обирати адекватну наукову методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання проблем і завдань філологічного дослідження;
- складати, обґрунтовувати та оцінювати план і дизайн філологічного дослідження, передбачати його результати;
- професійно, аргументовано, етично виважено і соціально відповідально пояснювати сутність конкретних філологічних явищ та пов'язаних з ними

наукових проблем і власну думку щодо них;

– критично оцінювати наукові філологічні напрями, школи, підходи і методи на основі їх аналізу, порівняння і класифікації.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ МОДУЛЯ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план для денної форми навчання

№	Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин за видами робіт		
			Аудиторна		Самостійна
			Лекції	Практичні	
Змістовий модуль «Проблеми прагматики художнього тексту»					
1	Прагматика в системі семіотичних студій	26	6	4	16
2	Лінгвокомунікативна специфіка ХТ	24	6	6	12
3	Сюжет і фабула з погляду ПХТ	24	6	6	12
4	Прагматика соціального буття ХТ	24	6	6	12
5	Прагматика металітератури	22	4	6	12
Усього		120	28	28	64

Тематичний план для заочної форми навчання

№	Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин за видами робіт		
			Аудиторна		Самостійна
			Лекції	Практичні	
Змістовий модуль «Проблеми прагматики художнього тексту»					
1	Прагматика в системі семіотичних студій	24	2	2	20
2	Лінгвокомунікативна специфіка ХТ	24	2	2	20
3	Сюжет і фабула з погляду ПХТ	24	2	2	20
4	Прагматика соціального буття ХТ	24	1	1	22
5	Прагматика металітератури	24	1	1	22
Усього		120	8	8	104

5. ПРОГРАМА МОДУЛЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Прагматика в системі семіотичних студій

Семіотика: семантика, синтактика, прагматика. Роль інтерпретатора.

Повідомлення, текст і висловлювання.

Зміст і смисл. Проблема можливості існування беззмисловних текстів.

Тема 2. Лінгвокомунікативна специфіка ХТ

Прагмакомунікаційні аспекти художнього тексту. Текст як стратегія. Автор.

Зразковий читач (У. Еко). Як текст творить компетентність читача.

Фрейм як структура, що представляє читачеві стереотипну ситуацію.

Тема 3. Сюжет і фабула з погляду ПХТ

Фабульна структура ХТ. Позафабульні елементи художнього тексту.

Прагматика художнього сюжету. Аналіз стратегічних аспектів сюжету.

Сюжетні, тематичні та жанрові фрейми.

Прагматика хронотопу.

Тема 4. Прагматика соціального буття ХТ

Зразковий та варіативний читач. Соціальний портрет читача.

Прагматика інтертекстуальності художнього тексту.

Ідіолекти в художньому тексті.

Тема 5. Прагматика металітератури

Метатекст і металітература, метакритика. Читач і метатекст.
Семіотичні особливості метакомунікації.

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень аспірантів (денна форма)

Вид діяльності	Максимальна к-ть балів за одиницю	Модуль 1	
		к-ть одиниць	макс. к-ть балів
Відвідування лекцій	1	14	14
Відвідування практичних занять	1	14	14
Робота на практичному занятті	10	14	140
Виконання завдань для самостійної роботи	25	1	25
<i>Разом</i>			193
Максимальна кількість балів: 193			
Розрахунок коефіцієнта: $193 : 15 = 12,87$			

Система оцінювання навчальних досягнень аспірантів (заочна форма)

Вид діяльності	Максимальна к-ть балів за одиницю	Модуль 1	
		к-ть одиниць	макс. к-ть балів
Відвідування лекцій	1	4	4
Відвідування практичних занять	1	4	4
Робота на практичному занятті	10	4	40
Виконання завдань для самостійної роботи	25	1	25
<i>Разом</i>			73
Максимальна кількість балів: 73			
Розрахунок коефіцієнта: $73 : 15 = 4,87$			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії їх оцінювання

На підставі інформації з курсу розробіть концептуальний план аналізу прагматики (на вибір) стилю, авторської стратегії, сюжету (фабули), хронотопу, жанру або металітературних аспектів твору з об'єкта або матеріалу вашого дослідження.

Оформіть свої спостереження як есе і захистіть проект перед рештою групи.

Максимальна оцінка за роботу – 25 балів.

Критерії оцінювання (до 5 балів за кожен критерій): логічність, самостійність, верифікованість, якість презентації проекту, упевненість захисту.

6.3. Форми проведення підсумкового контролю та критерії оцінювання

Підсумковий контроль проводиться у вигляді екзамену з усіх модулів дисципліни «Науковий семінар з теорії літератури». В екзаменаційному білеті – 4 запитання – по одному з кожного модуля. На іспиті здобувач може здобути максимальну кількість балів – 40 (кожне питання оцінюється в 10 балів).

Критерії оцінювання відповіді:

10–9 балів – аспіранти демонструють відмінний рівень знань / умінь / навичок у межах обов’язкового матеріалу.

8–7 балів – аспіранти демонструють достатній рівень знань / умінь / навичок у межах обов’язкового матеріалу. Можливі неточності у формулюваннях.

6–5 балів – аспіранти демонструють посередній рівень знань / умінь / навичок у межах обов’язкового матеріалу. Наявні суттєві недоліки.

4–3 бали – аспіранти демонструють мінімально можливий рівень знань / умінь / навичок у межах обов’язкового матеріалу.

2–1 бал – аспіранти не демонструють рівня знань / умінь / навичок, необхідного для виконання професійної діяльності.

6.4. Орієнтовні питання до іспиту зі змістового модуля «Науковий спецсеминар “Проблеми прагматики художнього тексту”»

1. Структура знаку.
2. Інтерпретатор у становленні сенсу.
3. Аспекти прагматичних досліджень тексту.
4. Авторська стратегія мовлення.
5. Лінгвістичний та літературознавчий підхід до прагматики тексту.
6. Специфіка структури художнього тексту.
7. Сюжет і фабула як авторські стратегії.
8. «Відкриті» та «закриті» твори (У. Еко).
9. Жанр як фрейм.
10. Образ читача. «Зразковий читач» (У. Еко).
11. Інтертекстуальність з погляду прагматики.
12. Стиль, ідіолект та їх інтерпретація.
13. Комунікаційні особливості художнього метатексту.
14. Зразковий читач металітератури.

6.5. Оцінювання освітніх досягнень аспірантів за системою ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за столальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основна література:

- Бацевич Ф. *Вступ до лінгвістичної прагматики*. Київ, 2011. 304 с.
- Еко У. *Роль читача. Дослідження з семіотики текстів*. Львів, 2004. 384 с.
- Лотман Ю. *Структура художественного текста*. Москва, 1970. 384 с.
- Моррис Ч. *Основания теории знаков*. http://www.bim-bad.ru/docs/morris_semiotics.pdf
- Эко У. *Отсутствующая структура. Введение в семиологию*. СПб, 2006. 544 с.

Плани практичних занять

Практичне заняття 1. Прагматика в системі семіотичних студій

1. Структура знаку.
2. Інтерпретатор у становленні сенсу.
3. Аспекти прагматичних досліджень тексту.
4. Дискусія. Чи можна створити беззмістовний текст?

Практичне заняття 2. Лінгвокомунікативна специфіка ХТ

1. Авторська стратегія мовлення.
2. Лінгвістичний та літературознавчий підхід до прагматики тексту.
3. Специфіка структури художнього тексту.
4. Дискусія. Чи є межа творення компетентності читача текстом?

Практичне заняття 3. Сюжет і фабула з погляду ПХТ

1. Сюжет і фабула як авторські стратегії.
2. «Відкриті» та «закриті» твори (У. Еко).
3. Жанр як фрейм.
4. Дискусія. Яка природа жанрових та сюжетних стереотипів?
5. Захист самостійних робіт.

Практичне заняття 4. Прагматика соціального буття ХТ

1. Образ читача. «Зразковий читач» (У. Еко).
2. Інтертекстуальність з погляду прагматики.
3. Стил, ідіолект та їх інтерпретація.
4. Дискусія. Чи відповідає автор за соціальний вплив художнього тексту?

Практичне заняття 5. Прагматика металітератури

1. Комунікаційні особливості художнього метатексту.
2. Зразковий читач металітератури.
3. Захист самостійних робіт.